

Fritidshemmen i Helsingborgs stads skolor

Fritidshemmets uppdrag formuleras i skollagen och läroplanen (främst kapitel 1 och 2) som är gemensam för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

De allmänna råden kompletterar i syfte att ge stöd och vägledning i arbetet med att planera en målstyrd fritidshemsverksamhet som utgår ifrån styrdokumentet och att bidra till en ökad måluppfyllelse för eleverna i fritidshemmet. De allmänna råden behandlar förutsättningarna för arbetet i fritidshemmet, rektorns pedagogiska ledarskap, lärande i fritidshemmet och samverkan med hemmet.

I skollagen (2010:800) står följande om syftet med utbildningen på fritidshemmet:

“Fritidshemmet kompletterar utbildningen i förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan. Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda en meningsfull fritid och rekreation. Utbildningen ska utgå ifrån en helhetssyn på eleven och elevens behov. Fritidshemmet ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap.”

Det är lärare i fritidshem och fritidspedagoger som ansvarar för undervisningen i fritidshemmet och säkerställer att arbetet följer läroplanen. Fritidshemmet ska i sin verksamhet ta till vara elevernas kunskaper, intressen och önskemål. Elevernas eget inflytande i fritidshemmet är centralt. Undervisningen i fritidshemmet ger eleverna möjligheter att använda och ta del av många olika uttrycksformer. Skapande och lek är väsentliga delar i lärandet.

Ur Lgr11 - kapitel 4

Genom undervisningen i fritidshemmet ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- pröva och utveckla idéer, lösa problem och omsätta idéerna i handling,
- skapa och upprätthålla goda relationer samt samarbeta utifrån ett demokratiskt och empatiskt förhållningssätt,
- kommunicera i tal och skrift i olika sammanhang och för skilda syften,
- skapa och uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer,
- använda matematiska begrepp och resonemang för att kommunicera och lösa problem,
- utforska och beskriva företeelser och samband i natur, teknik och samhälle, och
- röra sig allsidig

Centralt Innehåll i verksamheten är följande:

- Språk och kommunikation
- Skapande och estetiska uttrycksformer
- Natur och samhälle
- Lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse

(För mer info - se kompletterande kapitel i Lgr11 för Fritidshem)

Fritidspedagogik - verksamhetens kärna

Att förena god omsorg och pedagogisk verksamhet är en av hörnstenarna i fritidshemmets pedagogik. Det pedagogiska arbetet utgår från barns intressen och

erfarenheter. Stor vikt läggs vid deltagande i sociala och meningsfulla sammanhang i syfte att främja barns allsidiga lärande och utveckling.

Betydelsefulla inslag i verksamheten är - lek, rörelse och skapande arbete. Genom detta ges möjlighet att bearbeta intryck, pröva olika identiteter, utveckla fantasi och kreativitet samt förmåga att samarbeta och kommunicera. När eleverna får pröva egna och andras idéer, lösa problem och omsätta idéer i handling utvecklas kreativitet, nyfikenhet och tilltro till sin förmåga.

Omsorg, utveckling och lärande utgör en helhet genom att...

- fritidshemmet är ett komplement till skola
- samarbete sker med hem och skola

Stödjer elevernas sociala och allmänna utveckling, utvidga och fördjupa deras kunskaper och erfarenheter genom att...

- erbjuda en variation av arbetssätt, uttrycksformer och lärmiljöer.
- ha utgångspunkt i ett situationsstyrt, upplevelsebaserat och grupporienterat lärande, där det sociala samspelet med andra är en viktig del
- ta hänsyn till elevernas behov, erfarenheter och tänkande, samt anpassas till att elever har olika förutsättningar
- främja elevernas fantasi, inlevelse och förmåga att lära tillsammans med andra genom lek, rörelse och skapande uttrycksformer, samt utforskande och praktiska arbetssätt.
- träna på demokrati, inflytande och ansvar i praktiken. Elevdelaktighet och inflytande är en grundförutsättning.

En meningsfull fritid erbjuds genom att vi utgår från elevernas behov, intresse och erfarenheter. Vår uppgift är också att utmana eleverna genom att inspirera till nya upptäckter. Detta gör vi genom att...

- planera utifrån ålder och mognad
- lära känna sin närmiljö
- erbjuda en variation av arbetssätt, uttrycksformer och lärmiljöer.

Möjlighet till vila och rekreation för hälsa och välbefinnande erbjuds genom att...

- utveckla stimulerande lärmiljöer både gällande variation av aktiviteter och den fysiska miljön
- utgå från barnens behov och intresse samt göra dem delaktiga

(från Fritidshemmet - en samtalsguide om uppdrag, kvalité och utveckling + Allmänna råd)

Syfte med stödmaterialet

En plan för fritidshemmets verksamhet ska vara ett levande dokument och utvärderas varje år och förändras efter behov. Detta ska göras gemensamt av personalen i fritidshemmen.

Ett av syftena med detta material är att den ska ge rektor och pedagogerna stöd i planering, genomförande och utvärdering av verksamheten för att garantera kvalitet och viss likvärdighet i kommunens fritidsverksamhet. Ett annat syfte med planen är att synliggöra undervisningens innehåll och fokus för att få en inblick i och förståelse för verksamheten.

Underlaget som skapas genom utvärdering och analys kommer även användas i skolans kvalitetsrapport.

Stödmaterialet utgår från följande fokusområden:

1. Varje fritidshems utveckling
2. Normer, värden och inflytande
3. Kunskap, lärande och utveckling
4. Övergång, samverkan och omvärlden

Utgångspunkten i respektive fokusområde är att identifiera:

Nuläge

- hur gör vi idag?
- hur får vi syn på det?
- hur följer vi upp det?

Mål/utvecklingsområden

- Vad behöver vi utveckla?
- Vilka åtgärder och insatser behöver vi göra?
 - Hur?
 - Vem ansvarar för vad?

Förslag på arbetsgång:

1. Välj ett av de fyra fokusområdena och läs den gemensamma inledande texten.
2. Diskutera
 - o vad menar vi med detta (tex "varje fritidshems utveckling")?
 - o nuläge:
 - hur gör vi idag? Ta ställning till kvalitetsindikatorerna!
 - hur får vi syn på det/hur vet vi det?
 - hur följer vi upp det?

Kriterier för måluppfyllelse	Kriterier stämmer:			
4.1 Samverkan med hemmen Fritidshemmet samverkar med vårdnadshavarna för att skapa de bästa möjliga förutsättningarna för elevens utveckling och lärande.	inte alls	till viss del	till stor del	helt
I vårt fritidshem samarbetar vi med elevernas vårdnadshavare så att vi genom samråd får underlag att utveckla fritidshemmets innehåll och verksamhet.				
I vårt fritidshem informerar vi fortlöpande vårdnadshavarna om syfte och mål med verksamheten samt elevens trivsel, lärande och utveckling.				
I vårt fritidshem håller vi oss informerade om den enskilda elevens personliga situation och visar respekt för elevens integritet.				

Vi rekommenderar att logga in i BRUK om man vill få automatiska sammanställningar. Vid behov kan man ta stöd i ytterligare material från BRUK kopplat till aktuellt fokusområde - se angivelse.

3. Utifrån er profil och samtal kring nuläge - definiera utvecklingsområde och sätt mål
4. Gör på liknande sätt med övriga fokusområden.

Det finns en kompletterande mall för enhetens fritidshemsplan (se separat dokument). I den kan ni summera er analys, formulera mål och beskriva hur ni arbetar vidare. Antingen gör man en för hela skolans fritidshem, eller en/avdelning. Underlaget utgör stöd för SKA (Systematiskt kvalitetsarbete) inkl. kvalitetsrapporten.

4. Övergång, samverkan och omvärld

Fritidshemmet kompletterar skolan både tids- och innehållsmässigt bland annat genom att erbjuda eleverna fritidsaktiviteter som på skilda sätt knyter an till och förstärker arbetet med läroplanens mål. Fritidshemmet gör det möjligt för föräldrar att förena föräldraskap med arbete eller studier. Vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i det systematiska kvalitetsarbetet samt medverka i forum för samråd.

Det är viktigt att personalen i fritidshemmet informerar elevernas vårdnadshavare om fritidshemmets syfte och mål, samt hur personalen konkretiserar målen i det pedagogiska arbetet. Då kan de lättare sätta sig in i det som sker i verksamheten i ett sammanhang, till exempel urskilja det underliggande syftet med olika aktiviteter.

Personalen har ansvaret för att utveckla ett förtroendefullt och respektfullt samarbete mellan hemmen och fritidshemmet. Det ger eleverna en möjlighet att uppleva kontinuitet i tillvaron. Dialogen ger även personalen en möjlighet att utgå från elevens behov, förutsättningar, erfarenheter, önskemål och synpunkter vid planeringen av verksamheten. Det är viktigt att elevens utveckling sätts i ett vitt pedagogiskt och socialt sammanhang och att eleven inte jämförs med någon annan än sig själv. Skollagens bestämmelser om särskilt stöd gäller även för fritidshemmet.

I läroplanen betonas att det ska utvecklas samarbetsformer mellan förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Ett helhetsperspektiv ger goda förutsättningar för fritidshemmet att skapa en trygg och god miljö för eleverna som bidrar till utveckling. Vid samverkan är det viktigt att personalen i fritidshemmet, förskoleklassen och skolan har kunskap om vilka uppdrag de olika verksamheterna har. En gemensam syn på lärande de olika skolformerna utgör dock inget hinder för att beakta fritidshemmets egenart. Personalen i fritidshem kan bidra med kompletterande perspektiv och erfarenheter av eleven i en annan miljö än förskoleklass och skolan.

Fritidshemmen ska verka för att ge eleverna inblick i närsamhället och dess kultur- och arbetsliv, föreningsliv och andra verksamheter. I samband med att eleverna slutar i fritidshemmet är det värdefullt att personalen förbereder eleverna inför detta.

Vad menar vi med "Övergång, samverkan och omvärld" (Ha dialog kring detta)

Nuläge - stöd frågor till när ni tar ställning till nedanstående kvalitetsindikatorer:

- hur gör vi idag?
- hur får vi syn på det?
- hur följer vi upp det?

Mål/utvecklingsområden

- Vad behöver vi utveckla?
- Vilka åtgärder och insatser behöver vi göra?
 - Hur?
 - Vem ansvarar för vad?

Kvalitetsindikatorer

Övergång, samverkan och omvärld

- 4.1 Samverkan med hemmen
- 4.2 Övergång och samverkan
- 4.3 Fritidshemmet och omvärlden

Kriterier för måluppfyllelse	Kriterier stämmer:			
4.1 Samverkan med hemmen Fritidshemmet samverkar med vårdnadshavarna för att skapa de bästa möjliga förutsättningarna för elevens utveckling och lärande.	inte alls	till viss del	till stor del	helt
I vårt fritidshem samarbetar vi med elevernas vårdnadshavare så att vi genom samråd får underlag att utveckla fritidshemmets innehåll och verksamhet.				
I vårt fritidshem informerar vi fortlöpande vårdnadshavarna om syfte och mål med verksamheten samt elevens trivsel, lärande och utveckling.				
I vårt fritidshem håller vi oss informerade om den enskilda elevens personliga situation och visar respekt för elevens integritet.				
4.2 Övergång och samverkan - Fritidshemmet har ett förtroendefullt samarbete med förskola, förskoleklass och skola för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.	inte alls	till viss del	till stor del	helt
I vårt fritidshem tar vi ansvar för att utveckla samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem.				
I vårt fritidshem har vi ett förtroendefullt samarbete med förskolan för att värna en trygg övergång till fritidshemmets verksamhet.				
Vid övergångar uppmärksammar vi särskilt elever i behov av särskilt stöd.				
4.3 Fritidshemmet och omvärlden Fritidshemmet utvecklar kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför fritidshemmet som kan berika elevers lärande och möjlighet till meningsfull fritid.	inte alls	till viss del	till stor del	helt
Vårt fritidshem ger eleverna inblick i närsamhället och dess kultur- och arbetsliv, föreningsliv och andra verksamheter.				

För ytterligare stöd - se BRUK "Kriterier för genomförandet och förutsättningar" kopplat till 4.1-4.3

Som grund för att analysera nuläge och planering framåt bör underlaget kompletteras med nedanstående:

Fylls i av skolledare:

Ange prioriterade mål för skolan eller fritidsverksamheten på aktuell skola:

--

Fyll i resultatet från attitydundersökningen

Elever:

	RESULTAT 14/15	RESULTAT 15/16
Jag trivs på fritidshemmet		
Jag känner mig trygg på fritidshemmet		
Jag får vara med och bestämma vad vi ska göra på fritidshemmet		
Fritidshemmet erbjuder många olika aktiviteter		
Jag får lära mig nya saker på fritidshemmet		
Jag kan koppla av och göra saker i min egen takt på fritidshemmet		

Vårdnadshavare:

	RESULTAT 14/15	RESULTAT 16/17
Mitt barn känner sig tryggt på fritidshemmet		
Mitt barn trivs på fritidshemmet		
Personalen på fritidshemmet är kompetent		
Verksamheten på fritidshemmet är stimulerande och rolig för mitt barn		
Jag får god och kontinuerlig information om vad som händer på fritidshemmet		
Totalt sett är jag nöjd med fritidshemmet		
Mitt barn får möjlighet att gå ner i varv och koppla av på fritidshemmet.		
Mitt barn får lära sig nya saker på fritidshemmet		